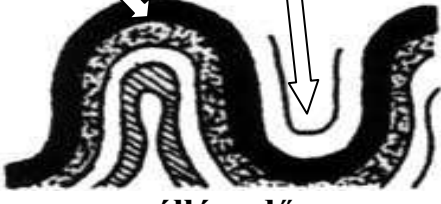
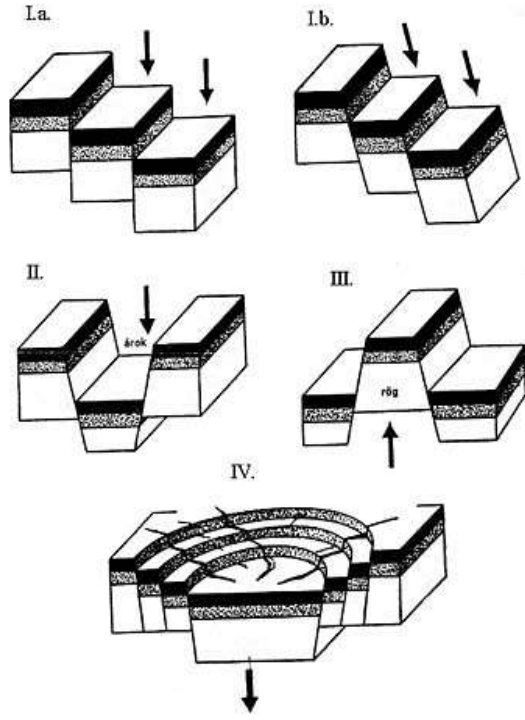

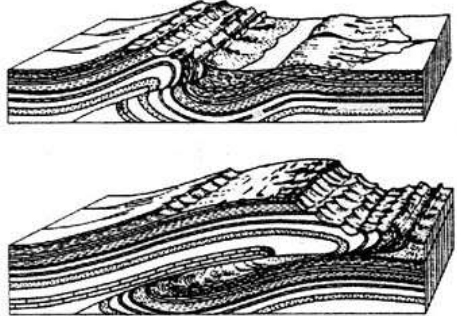

A KŐZETLEMEZEK ÉS A HEGYSÉGKÉPZŐDÉS

1. A hegységképződés folyamata

- a hegységek képződése **több millió éves folyamat**
- a hegységek alapanyaga a **tengerek mélyén, az ún. üledékgyűjtő medencékben** halmozódott fel
- a tengeri **üledékek** bonyolult **hegységképző mozgások** alapján kerültek felszínre (ilyen mozgás pl. a **vetődés és a gyűrődés**)
- az **egyazon hegységképződési időszakban** képződött hegységek összességét **hegységrendszernek** nevezzük (pl. Pacifikus-hegységrendszer a Csendes-óceán mentén: Andok, Kordillerák, Kelet-Ázsia hegységei)

2. A gyűrődés és a vetődés

Folyamat	Gyűrődés	Vetődés
Hol játszódik le?	nagy mélységben a felszín alatt	felszín alatt, de kisebb mélységben
Milyen állapotúak a kőzetrétegek?	képlékenyek	szilárdak
Mi történik a rétegekkel?	gyűrődnek	törnek
Mi keletkezik?	gyűrődéses redők (boltozathból és teknőből állnak)	vetődéses formák (töréses elmozdulás után)
Ábrák	 <p>álló redő</p>	 <p>I.a. I.b. II. III. IV.</p> <p>A vetődéses formák:</p> <p>I. lépcsős vetődések II. árok (völgy) III. kiemelt rög (sasbérc) IV. medence</p>
	 <p>ferde redő</p>	
	 <p>fekvő redő</p>	
	 <p>áttolt takaróredő</p>	

3. Hegységképződés kőzetlemezek ütközésekor

a) óceáni + óceáni lemez: vulkáni szigetívek

pl. Salamon-szigetek, Japán

b) óceáni + szárazföldi lemez: andezites-riolitos vulkáni hegységek

pl. Andok (róla kapta nevét az andezit is; az Andok neve ugyanis spanyolul Andes)

c) szárazföldi + szárazföldi lemez: gyúrt lánchegységek a tengeri üledékből

pl. Himalája, Kárpátok, Alpok

4. A hegységek csoportosítása:

a) Magasság szerint:

- 500 - 1500 m között: **középhegységek**
- 1500 m felett: **magashegységek**

b) Kialakulás szerint:

- vetődéses **röghegységek**
- gyűrődéses **lánchegységek**
- **vulkáni** hegységek

c) Formakincs alapján:

- **Lepusztult röghegységek:** Felszínére jellemzőek az uralkodó sásbércek, tektonikus árkok, medencék, töréses lépcső felszínek. A röghegységeket lekerekített hegyhátak, széles völgyek és lankás lejtők jellemzik. Hosszú idő kell az aprólékos változáshoz.
- **Fiatallánchegységek:** általánosságban meredekebbek, csipkézettebbek, kevésbé legömbölyítettek, mint a röghegységek. A lánchegység szó azt fejezi ki, hogy párhuzamos vonulatokból állnak, közöttük pedig alacsonyabban fekvő, hosszanti folyóvölgyek húzódnak. Ha a magasságuk és az éghajlatuk lehetővé teszik a jég munkáját, akkor a jég formálja a felszínüket.

5. A hegységrendszerek (térképen!):

Óidei rögök:

- **Kaledóniai-hegységrendszer:** Skandináv-hg., Skót-felföld, Appalache, Grönland
- **Variszkuszi hegységrendszer:** Anglia és Franciaország középhegységei, Németország, Lengyelország, Csehország középhegységei, Rodope, Urál-hg., Nagy-Vízválasztó-hg.

Harmadidőszaki lánchegységek:

- **Eurázsiai-hegységrendszer:** Atlasz, Pireneusok, Alpok, Appenninek, Dinári – hegység, Kárpátok, Balkán-hegység, Kis-ázsiai-félsziget peremhegyei, Kaukázus, Iráni-medence peremhegyei, Himalája
- **Pacifikus-hegységrendszer:** Andok, a Sziklás-hegység, a Keleti- és Nyugati-Sierra Madre. Az ázsiai rész főleg szigetivekből áll. Ide tartozik Aleut-szigetek, Kamcsatka, Kuril-szigetek, Japán-szigetek, Fülöp-szigetek.